

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous, LULUCF)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous, LULUCF) (U 53/2016 vp): Talousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 11/2017 vp — U 53/2016 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- metsäneuvos Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Juhani Tirkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuija Talsi, ympäristöministeriö
- johtava tutkija Aleksi Lehtonen, Luonnonvarakeskus
- tutkimusprofessori Kristiina Regina, Luonnonvarakeskus
- erikoistutkija Sampo Soimakallio, Suomen ympäristökeskus
- toimitusjohtaja Harri Laurikka, Bioenergia ry
- asiantuntija Satu-Marja Tenhiälä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- energia- ja ilmastopääällikkö Ahti Fagerblom, Metsäteollisuus ry
- suojeluasiantuntija Otto Bruun, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon TaVL 34/2016 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotusta koskevaa neuvottelutilannetta neuvoston ympäristötyöryhmässä on kuvattu eduskunnalle 9.5.2017 toimitetussa jatkokirjeessä UJ 11/2017 vp. Suomen kannalta keskeiset neuvoteltavat asiakohdat liittyvät hoidetun metsämaan laskentaan (artikla 8) ja ns. metsien vertailutason asettamiseen.

Asetuksessa esitetään jäsenvaltioita koskevat LULUCF-säännöt, jotka koskevat maankäytön laskentaa ja tilinpitoa sekä sen tarkastamista, noudattavatko jäsenvaltiot kyseisiä velvoitteita.

Kunkin jäsenvaltion velvoitteena on varmistaa, että sen LULUCF-sektorilla ei ole laskennallisia nettopäästöjä asetuksessa säädettyjen laskentasääntöjen soveltamisen jälkeen ja joustomahdollisuudet huomioon ottaen. Jos jäsenvaltion LULUCF-sektorin laskennalliset päästöt ovat laskennallisia poistumia suuremmat, toiselta jäsenvaltiolta tai taakanjakosektorilta tulee siirtää yksiköitä LULUCF-tavoitteen saavuttamiseksi.

Ehdotuksen mukaan merkittävimmät hoidetut maankäyttöluokat (viljelysmaa, ruohikkoalueet, hoidettu metsämaa sekä metsitetyt alueet ja metsäkatoalueet) olisivat vuoden 2020 jälkeen pakollisena mukana laskennassa. Kosteikot olisivat edelleen vapaaehtoinen maankäyttöluokka. Komissio esittää siirtymistä aktiviteettipohjaisesta (activity based) laskennasta kohti maankäyttöluokkia perustuvaa (land based) mallia.

Maankäytön muutoksien metsämaasta muuhun maankäyttöön (metsäkato) ja muusta maankäytöstä metsämaaksi (metsitys) laskentaan sovelletaan brutto-nettolähestymistapaa eli päästöt ja poistumat lasketaan tilinpitokaudella kokonaisuudessaan. Ehdotuksessa metsitys- ja metsäkatoalueita seurataan 20 vuoden ajan. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltio voi käyttää metsityksen osalta myös 30 vuoden seurantajaksoa, jos sen käytölle on perusteet.

Hoidetun viljelymaan ja hoidettujen ruohikkoalueiden sekä näihin siirtyvien maankäyttöluokkien sekä vapaaehtoisena lasketun hoidettujen kosteikkojen osalta tiliä pidetään päästöistä ja poistumista, joita verrataan historiallisiin viitearvoihin käyttämällä vuosien 2005—2007 keskimääristä tasoa.

Hoidetun metsämaan osalta esitetään vertailutasojen käyttöä. Kansallisesti määritettävän metsien vertailutason (forest reference level) tulisi ehdotuksen mukaan pohjautua nykyiseen metsien hoitoon ja käyttöintensiteettiin siten kuin se on dokumentoitu vuosille 1990—2009 metsän tyypeittäin ja ikäluokittain. Lisäksi ehdotuksessa vahvistetaan EU:n hallintokehys, jota käytetään vuoden 2020 jälkeen Kioton pöytäkirjan toisen velvoitekauden voimassaolon päätyttyä. Säännöksillä pyritään komission mukaan parantamaan vertailutasojen ja niiden vahvistamisprosessin tarkkuutta ja avoimuutta. Prosessiin olisi kuuluttava sidosryhmien kuuleminen jäsenvaltioissa ja tarkistusmenettely, jossa käytetään apuna jäsenvaltioiden asiantuntijoita. Komissiolle esitetään mahdollisuutta uudelleen laskea jäsenvaltioiden vertailutaso.

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp

Luonnontuhojen osalta jäsenvaltiot voivat jättää tiettyjen ehtojen mukaisesti tilinpitonsa ulkopuolelle luonnollisista häiriötekijöistä (metsäpalot, tuholaiset jne.) aiheutuvat päästöt.

Taakanjakoa koskevaan asetusehdotukseen sisältyy joustokeino, joka antaa mahdollisuuden LULUCF-sektorin tietyistä tilinpitoluokista (metsäkato, metsitys, hoidetut viljelysmaat ja hoidetut ruohikkoalueet) peräisin olevan nielujen nettoylijäämän rajalliseen käyttöön taakanjaossa. Käyttö on rajattu EU-tasolla enintään 280 miljoonaan hiilidioksidiekvivalenttitonniin. Suomen osalta enimmäismäärä on 4,5 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuosien 2021—2030 välisenä aikana. Taakanjako- ja LULUCF-ehdotuksiin sisältyy mahdollisuus sisällyttää hoidettu metsämaa joustokeinoksi myöhemmässä vaiheessa delegoidun säädöksen avulla, mikäli LULUCF-ehdotuksessa esitetyt kriteerit vertailutasoille asetetuista periaatteista täyttyvät.

Ehdotuksessa esitetään vaatimukset jäsenvaltioille asianmukaisen seurannan varmistamiseksi tilinpitoa varten sekä säädetään komission tekemistä säännöllisistä vaatimustenmukaisuuden tarkastuksista. Laadun varmistamiseksi komissiota avustaa Euroopan ympäristökeskus. Ehdotuksessa annetaan komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä asianmukaisten menettelyjen mukaisesti. Kaikkia asetuksen osia tarkastellaan uudelleen vuonna 2024 ja sen jälkeen.

Valtioneuvoston kanta

Jatkokirjeessä täsmennetään ja täydennetään valtioneuvoston U-kirjelmässä (U 53/2016 vp) määriteltyjä kantoja vastaamaan asetusehdotuksesta käytävien neuvottelujen nykytilannetta.

Suomi pitää tärkeänä, että LULUCF-sektoriin liittyviä moninaisia tavoitteita, laskentatapoja, asetuksen vaikutuksia ja nielujen hyödyntämistä taakanjakosektorilla tarkastellaan kokonaisuutena ja että EU:n neuvotteluissa saavutetaan Suomea tyydyttävä tasapainoinen kokonaisratkaisu.

Vaikutusarviot ja tietopohja

Valtioneuvosto ja eduskunnan valiokunnat ovat kiinnittäneet huomiota komission ja Luonnonvarakeskuksen tekemien vaikutusarvioiden eroihin. Valtioneuvosto katsoo, että Luonnonvarakeskuksen arviot antavat tässä vaiheessa riittävän pohjan arvioida ehdotuksen ja siinä esitettyjen laskentasääntöjen vaikutuksia Suomelle.

Suomi on edelleen huolissaan siitä, että komission esittämien laskentasääntöjen vuoksi Suomen maankäyttösektori voi Luonnonvarakeskuksen arvioiden mukaan muodostua merkittäväksi laskennalliseksi päästökseksi, vaikka maankäyttösektori kokonaisuudessaan olisi luonnontieteellinen nielu. Suomi tulee pitämään jatkokäsittelyssä esillä ehdotettujen laskentasääntöjen arvioituja vaikutuksia ja esittää laskentasääntöihin sellaisia muutosehdotuksia, jotka mahdollistavat Suomen kannalta tasapainoisen lopputuloksen.

Laskentasäännöt

Suomi yhtyy komission esitykseen siitä, että viljelysmaan ja ruohikkoalueiden vertailuvuosina käytetään vuoden 1990 sijaan myöhempien vuosien, kuten esimerkiksi vuosien 2005—2007, keskiarvoa. Luonnonvarakeskuksen tekemän arvion mukaan Suomen viljelysmaan päästökehitys on

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp

vuoteen 2030 asti nouseva. Suomi katsoo, että viljelysmaan ja ruohikkoalueiden hiilivarastossa tapahtuvien muutosten arviointimenetelmiä tulee kehittää edelleen tieteellisen tiedon pohjalta.

Suomi toteaa, että kosteikkomaiden kasvihuonekaasujen arviointimenetelmät eivät ole vielä kovinkaan kehittyneitä ja niiden antamat tulokset ovat vielä epävarmoja. Täten Suomi yhtyy komission ehdotukseen siltä osin, että hoidettujen kosteikkomaiden sisällyttäminen laskentaan olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Suomen käsityksen mukaan asetusehdotuksen metsiä koskeva laskentamalli ei tarjoa riittävän selkeitä mahdollisuuksia kannustaa kestävään metsätalouteen, puutuotteiden käyttöön ja uusiutuvan energian kestävään käyttöön eikä siirtymiseen kohti vähäpäästöistä, biotalouteen vahvasti nojaavaa yhteiskuntaa. Suomi katsoo, että LULUCF-sektorin laskentasääntöjä erityisesti metsien osalta tulee vielä tarkastella ja kehittää kokonaisvaltaisesti. Keskeinen kysymys on, kuinka hoidettu metsämaa lasketaan ja kuinka ns. vertailutaso asetetaan.

Suomi toteaa, että Kioton pöytäkirjan toisella velvoitekaudella maat ovat voineet määrittää itse vertailutason, joka on voinut pohjautua joko pelkästään toteutuneeseen metsien kasvihuonekaasutaseeseen tai siihen on voitu sisällyttää uusimpien hyväksyttyjen kansallisten politiikoiden vaikutuksia. Suomi katsoo, että EU:n mahdollisesti soveltaman metsien vertailutasomenetelmän tulisi sallia myös kansallisissa strategioissa (kuten Kansallisessa metsästrategiassa 2025 (2015) ja Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (2016)) linjattujen politiikkatoimien vaikutusten sisällyttäminen vertailutasoon. Suomi korostaa myös, että metsien vertailutason tulee olla kansallisesti määriteltävissä sovittujen laskentasääntöjen puitteissa.

Kioton toisella velvoitekaudella toimeenpantu metsien vertailutasomenetelmä leikkaa merkittävästi metsistä saatavia laskennallista nieluhyötyä. Suomi arvioi, että vastaavanlainen laskennallinen leikkaus toteutuisi komission ehdotuksen mukaan myös vuonna 2021 alkavalla velvoitekaudella. Suomi ei tue komission ehdotusta siltä osin, että hoidetusta metsämaasta saatavia laskennallisia hyötyjä LULUCF-tavoitteen saavuttamiseksi rajoitettaisiin vertailutasomenetelmän lisäksi erillisellä perusvuoden kokonaispäästöihin sidotulla 3,5 prosentin suuruisella kattoluvulla.

Suomi pitää tarpeellisena, että vertailutasot määritellään ja arvioidaan läpinäkyvästi ja tehokkaasti. Suomi korostaa jäsenvaltioiden asiantuntijoiden roolia ja merkitystä arviointiprosessissa. Suomi toteaa, että jäsenvaltioiden asettamia, kaudelle 2021—2025 ajoittuvia vertailutasoja ei ole vielä käytettävissä, ja pitää perusteltuna, että uudet vertailutasot asetettaisiin toimeenpanoasetuksen eikä delegoitujen säädösten muodossa.

Suomi korostaa edelleen, että EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan tulisi edistää metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monipuolisten ilmastohyötyjen lisäämistä, kuten nielujen ylläpitoa ja vahvistamista, pitkällä aikajänteellä sekä uusiutumattomien raaka-aineiden ja fossiilisten polttoaineiden korvaamista uusiutuvilla raaka-aineilla. Suomi pitää tärkeänä, että metsistä syntyvät, erityisesti pitkäkestoiset tuotteet eli puutuotteet (harvested wood products) voidaan sisällyttää laskentaan omana luokkana. Tällöin laskenta olisi yhdenmukainen komission ehdottamalle tavalle laskea metsitetyiltä alueilta syntyvät puutuotteet.

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp

Suomi pitää hyvänä komission ehdotusta siitä, että LULUCF-asetusehdotuksessa voidaan tasata päästöjä ja nieluja eri maankäyttöluokkien kesken. Suomi pitää kiinnostavana komission ehdotusta siltä osin, että kaudella 2021—2025 LULUCF-sektorilla syntyvä nielujen nettoylijäämä voitaisiin siirtää kaudelle 2026—2030. Suomi katsoo, että nielujen ylijäämän mahdollinen siirto jäsenvaltioiden kesken on lähtökohtaisesti askel oikeaan suuntaan järjestelmän toimeenpanon kustannustehokkuuden parantamiseksi. EU:n LULUCF-laskentasääntöjen tulisi kuitenkin mahdollisimman hyvin heijastella päästöjen ja nielujen todellista kokoa, eikä Suomelle siten pitäisi syntyä tarvetta hankkia nieluyksiköitä muilta jäsenvaltioilta.

Jousto LULUCF:n ja taakanjakosektorin välillä

Suomi yhtyy komission esityksen lähtökohtaan siitä, että LULUCF-sektorilta syntyvää nielujen nettoylijäämää voitaisiin käyttää rajoitetusti taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseen kaudella 2021—2030. Suomi pitää perusteltuna ehdotuksessa esitettyä kokonaismäärää, joka on EU-tasolla yhteensä 280 Mt CO₂ kaudelle 2021—2030, eikä esitä tämän kokonaismäärän kasvattamista. Suomi voi myös hyväksyä komission ehdotuksen jakoperusteet, joilla jouston määrä on jaettu eri jäsenmaille.

Suomi katsoo, että hoidetusta metsämaasta syntyvää nielujen ylijäämää tulisi voida käyttää joustona taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseksi heti taakanjakoasetuksen ja LULUCF-asetuksen tullessa voimaan eikä tätä tulisi jättää myöhemmin mahdollisesti annettavan delegoidun säädöksen varaan. Suomi pitää myös kannatettavana, että puutuotteista (harvested wood products) syntyvää ylijäämää voitaisiin rajoitetusti käyttää hyväksi taakanjakosektorilla.

Suomi katsoo, että taakanjakoasetuksen ja LULUCF-asetuksen keskinäistä joustosuhdetta ja yksiköiden hyödyntämisen järjestystä olisi edelleen selkiinnytettävä. Suomi katsoo, että LULUCF-asetuksen päästöjen ja nielujen tasapaino tai nielujen nettoylijäämä tulisi saavuttaa lähtökohtaisesti LULUCF-asetuksen mukaisella laskennalla tai asetukseen sisältyvällä joustomahdollisuudella.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskeva asetusehdotus (LULUCF) on EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan toteuttamisen keskeinen väline. Asetuksessa tehtävät ratkaisut ovat osa kokonaisuutta, jonka muodostavat taakanjakoa koskeva asetusehdotus sekä päätöskauppaa koskeva ehdotus. Talousvaliokunta painottaa, että LULUCF-sektoriin liittyviä tavoitteita ja mekanismeja tulee tarkastella kokonaisuutena ja yhteydessä muihin energia- ja ilmastopolitiikan välineisiin. Talousvaliokunta viittaa ehdotuksesta aiemmin lausumaansa (TaVL 34/2016 vp — U 53/2016 vp) ja toteaa lisäksi seuraavan.

Sääntelyn lähtökohdat. Talousvaliokunta painottaa, että sääntelyn tulisi kannustaa metsien kestävään käyttöön, uusiutuvan energian lisäämiseen ja siirtymiseen kohti vähäpäästöistä yhteiskuntaa. Tämä edellyttää maa- ja metsätalouden tarkastelua kokonaisvaltaisesti huomioiden sekä metsien monipuolinen käyttö ja ilmastohyödyt että maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen. Näiden tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat ratkaisevalla tavalla ehdotuksen taustalla oleva

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp

tietopohja ja vaikutusten arviointi. Suomen näkökulmasta olennaisimmat neuvottelukysymykset ja ongelmakohdat liittyvät siihen, ettei ehdotus huomioi riittävällä tavalla jäsenvaltioiden kansallisia lähtökohtia ja olosuhteita. Tältä kannalta keskeisiä ovat laskentasäännöt, jotka ehdotetussa muodossaan saattavat johtaa sattumanvaraisiin lopputuloksiin ja velvoitteiden jakautumiseen epätasapainoisesti jäsenvaltioiden välillä. Ehdotettujen laskentasääntöjen perusteella Suomen maankäyttösektori voisi muodostua merkittäväksi laskennalliseksi päästökseksi. Sääntelyn lähtökohtia arvioitaessa talousvaliokunta pitää tärkeänä erottaa toisistaan hiilivaraston vuosittainen kertymä eli hiilinielu ja itse hiilivarasto. Talousvaliokunta painottaa, että Suomen metsien hiilivarasto jatkaa kasvuaan ja metsät säilyvät myös hiilinieluna, vaikka vuosittainen hiilinielu lähivuosina pieneneekin energia- ja ilmastostrategian linjausten ja kansallisen metsästrategian mukaisesti puun käytön lisäämisen myötä.

Vertailutason merkitys. Talousvaliokunta pitää hoidetun metsämaan vertailutason laskemisen kriteereitä ja arviointiprosessia keskeisimpänä ehdotukseen liittyvistä neuvottelukysymyksistä. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat esittäneet varsin eriäviä käsityksiä vertailutason asettamisesta ja sen vaikutuksista. Tähän vaikuttaa erityisesti se, millä tavoin painotetaan toisaalta nielujen kehitystä EU:ssa ja globaalilla tasolla lähivuosina ja vuosikymmeninä ja toisaalta biotalouden merkitystä energia- ja ilmastopolitiikalle. Talousvaliokunta katsoo, että laskentaan ja sen perustana olevaan tietopohjaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä, minkä vuoksi on keskeistä, että kansallinen asiantuntemus hyödynnetään vertailutasojen asettamisessa. Vertailutason sitominen historialliseen käyttöasteeseen on lähtökohtaisesti ongelmallista, koska metsien hakkuiden ja kasvun välinen suhde eri maissa vaihtelee merkittävästi eri ajanjaksoina ja sidonta aiempaan käyttöintensiteettiin voi siten johtaa varsin sattumanvaraiseen lopputulokseen. Ratkaiseva merkitys tulisi olla hiilivaraston pitkäjänteisellä kasvattamisella eikä hiilinielun kehityksen vuositasoon tarkastelulla. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi pyrkii edelleen saamaan jatkoneuvotteluissa asetusehdotukseen muutoksia, jotka mahdollistaisivat kansallisten politiikkatoimien huomioonottamisen, kansallisten asiantuntijoiden roolin vahvistamisen ja kansallisen päätäntävällän lisäämisen vertailutason asettamisessa.

Kattoluvun asettaminen. Ehdotukseen sisältyy hoidetusta metsämaasta saatavan nieluhyödyn rajoittaminen perusvuoden 1990 päästöistä lasketulla 3,5 prosentin kattoluvulla. Tämä johtaisi Suomen näkökulmasta merkittävään nieluhyödyn rajoittamiseen. Ehdotuksen ongelmallisuutta korostaa sen kohdentuminen jäsenvaltioiden välillä: talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan kattoluku leikkaisi pelkästään neljän maan, mukaan lukien Suomen, nieluhyötyä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi toimii neuvotteluissa aktiivisesti kattoluvun poistamiseksi tai muuttamiseksi vastaamaan paremmin maiden nieluutilanteita ja etsii asiaan ratkaisumalleja erityisesti yhdessä muiden pitkäjänteistä ja kestävää metsäpolitiikkaa harjoittavien maiden kanssa.

Puutuotteita koskeva laskenta. Talousvaliokunta on aiemmin mm. energia- ja ilmastaselonteosta antamassaan mietinnössä (TaVM 8/2017 vp — VNS 7/2016 vp) painottanut puun käytön suuntaamista kohti korkeampaa jalostusarvoa ja pitkäikäisiä tuotteita. Puun käytössä suurimmat ilmastohyödyt ovat saavutettavissa pitkäikäisillä puupohjaisilla tuotteilla, mm. puurakentamisella, ottaen huomioon myös tuotteiden korkea kierrätysaste ja kiertotalouden mahdollisuudet laajemminkin. Talousvaliokunta tukee valtioneuvoston tavoitetta erillisestä puutuotteita (HWP) koskevasta laskennasta. Tämä toimisi kannustimena pitkäkestoisten puutuotteiden lisäämiselle.

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp

Kokoavia huomioita. Talousvaliokunta painottaa asetusehdotuksen keskeistä merkitystä Suomen kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamisedellytysten kannalta. Sääntelyn tulisi vastata kustannustehokkaalla tavalla Pariisin ilmastopimuksen tavoitteisiin siitä, että tasapaino ihmisten aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen ja nielujen välillä saavutettaisiin. Hankkeen tulee olla Suomen EU-vaikuttamisen keskiössä, ja asiassa tulee aktiivisesti etsiä ratkaisuja erityisesti muiden metsä- ja biotalousmaiden kanssa. Suomen kannalta ratkaisevia ovat laskentasäännöt ensinnäkin LULUCF-sektorin sisällä: metsien ja metsätuotteiden tosiasiallisesta luonnontieteellisestä nielusta tulee saada riittävästi laskennallista ylijäämää, jotta maatalousmaan ja metsäkadon päästöt saadaan kompensoitua. Toisaalta keskeistä on metsistä ja mahdollisesti puutuotteista syntyvän ylijäämän käyttö taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällä hetkellä riskinä on, että esitetyt laskentasäännöt eivät käytännössä mahdollistaisi joustokeinojen käyttöä. Suomen kannalta kysymys on merkittävä: kansallinen energia- ja ilmastostrategiamme nojaa vahvasti biotalouteen ja etenkin teollisen puunkäytön sivuvirtojen hyödyntämiseen, ja nyt käsiteltävä sääntely voi tosiasiaassa muodostua biotalouden kasvua rajoittavaksi tekijäksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 1.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk (osittain)
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd (osittain)
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp
Eriävä mielipide

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Suomen kanta EU:n ilmastopolitiikkaan ei vaikuta perustuvan ilmastonmuutoksen torjumiseen, vaan oman biotalousstrategian toteuttamiseen. LULUCF-, taakanjako- ja päästökauppasektoreiden joustoja ja laskentatapoja halutaan hyödyntää täysimääräisesti, jotta muutoksia Suomen maankäyttöön ja metsätalouteen ei tarvitsisi tehdä. Tämä ei ole kestävää eikä torju ilmastonmuutosta.

Jotkut EU:n esittämät raja-arvot tai laskentasäännöt eivät kohtelee Suomea tasapuolisesti muiden jäsenmaiden kanssa. Vertailuvuoden asettaminen yhteen vuoteen ei ole järkevää, vaan vertailutaso pitäisi määrittää useamman vuoden ajanjaksosta. Silloin yhden sattumanvaraisen vuoden tilanne ei määrittäisi päästövähennystavoitteita. Tasapainoista ja kustannustehokasta lopputulosta täytyy hakea unionin tasolla, mutta se on mahdollista vain niin, että tosiasialliset kasvihuonekaasupäästöt ilmakehään vähenevät. Siksi vertailutason on perustuttava todellisiin päästöihin, ei tulevaisuuden skenaarioihin eikä kansalliseen päätösvaltaan.

Hiilinielun pieneneminen tarkoittaa ilmakehän kannalta samaa kuin vastaavankokoinen päästö toisaalla. Kuten Suomen luonnonsuojeluliiton asiantuntijalausunnossa todetaan, ilmastonmuutoksen torjumisen aikajänne täytyy huomioida keinoja valitessa. Siksi hiilivaraston lisäksi vuosittaisen hiilinielun laskeminen on tärkeää. Käänte ilmakehän päästöissä pitää tapahtua seuraavien muutaman vuosikymmenen aikana.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi esiin Suomen neuvottelutavoitteiden vaarallisuus. Jos kansalliset politiikkatoimet voitaisiin sisällyttää vertailutasoon niin, että hakkuiden massiivista lisäystä ei huomioitaisi päästönä, olisi tämä vaarallista päästövähennysten kannalta. Jos kaikki EU:n tai Pariisin sopimuksen maat hyödyntäisivät samanlaisen vertailutason kansallisen määrittelyn, aiheuttaisi se hyvin suuren ilmastovaikutuksen, mikä käy ilmi Syken ja Suomen luonnonsuojeluliiton asiantuntijalausunnoista.

Kuten talousvaliokunnan mietinnössä TaVM 8/2017 vp energia- ja ilmastostrategiasta todetaan, nykyiset päästövähennystavoitteet eivät välttämättä riitä Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan niitä tullaan todennäköisesti tarkistamaan EU-tasolla. Siksi Suomen ei pidä tavoitella maksimaalisia joustoja ja laskennallisia hyötyjä, vaan etsiä aidosti tosiasiallisia kasvihuonekaasujen vähennyksiä. Siksi hiilinielun hyödyntämistä rajoittava kattoluku on perusteltu.

Puutuotteita koskevassa laskennassa yhdyimme valiokunnan lausuntoon.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvoston kantaa tulee muuttaa vertailutason kansallisen asettamisen ja kattoluvun osalta edellä ilmenevin perustein.

Valiokunnan lausunto TaVL 31/2017 vp
Eriävä mielipide

Helsingissä 1.6.2017

Hanna Sarkkinen vas
Antero Vartia vihr